

Mia Laiho kok

Kirjallinen kysymys esteettisiä täyteaineita pistävien ammattitaitovaatimuksista ja toimintaan liittyvistä riskeistä

Eduskunnan puhemiehelle

Erilaisten esteettisten hoitojen antaminen on kasvanut vuosi vuodelta ja erityisesti veitsetön kauneuskirurgia, kuten kasvojen kohotus, pistoksina annettava juonteiden silotus ja huulten täytöt ovat yhä suosittumia. Kiinnostus täyteainehoitaja kohtaan on kasvanut maailmalla, ja Suomesakin niitä tehdään nykyään vuosittain yli 10 000. Kauneudenhoitoalan yritysten määrä on tuplaantunut kymmenessä vuodessa. Suomen asiakastieto Oy:n rekisterin mukaan aktiivisia kauneudenhoitoalan yrityksiä on tällä hetkellä 6 635. Vuonna 2009 niitä oli 3 792. Kaikki näistä eivät kuitenkaan tarjoa esteettisiä hoitoja, kuten kasvojen alueen pistoshoitoja, mutta kasvusta voi päätellä, että ihmisten kiinnostus esteettisiä hoitoja kohtaan on kasvanut kovaa vauhtia. Komplikaatioita joudutaan hoitamaan yksityisen ja julkisen sektorin puolella, ja Suomen Plastiikkakirurgiyhdistyksen mukaan komplikaatioiden määrä on selvässä kasvussa.

Suomessa ainoastaan botuliini (Botox) on reseptilääke, ja sen pistäminen kuuluu Valviran valvonnan alle. Botox-pistoksia voi antaa ainoastaan lääkäri tai lääkärin valtuuttama terveydenhuollon ammattilainen, kuten sairaanhoitaja. Täyteainemarkkinoilla on myös ilman reseptiä tilattavia täyteaineita, kuten eri vahvuisia hyaluronihappogeelejä. Täyteainehoidot ovat invasiivisia toimenpiteitä, joissa niiden antaja kajoaa asiakkaan ihon alle. Operaatiot eivät ole riskittömiä. Hyaluronihappo on jopa vaarallisempi aine kuin botox. Väärään paikkaan tai väärin annosteltuna ne saattavat aiheuttaa vakavia terveydellisiä haittoja, joista pahimpina sokeutuminen, verisuonen tukkeutuminen sekä kasvojen alueen kuoliot. Näiden lisäksi mahdollisia komplikaatioita ovat allergiset reaktiot, tulehdukset, arpeutumiset ja muut ulkonäköön vaikuttavat haitat. Reseptittömien täyteainehoitajien antajista ei ole olemassa rekisteriä. Kauneudenhoitopalveluiden tarjoajille ei ole säädetty erityisiä pätevyysvaatimuksia laissa. Laki ei aseta tutkinto- tai pätevyysvaatimuksia täyteaineiden antajille. Lähtökohtaisesti kuka tahansa saa tarjota ja suorittaa niitä. Täyteaineiden pistämiseen liittyy kuitenkin vakavien komplikaatioiden riski. Toimintaa säätelee kullattajaturvallisuuslaki.

Ongelmatilanteissa usein tarvitaan nopeaa reagoitua ja ensiapua. Myöskään lääkkeellistä vastaainetta ei näillä injektoiden antajilla ole. On huolestuttavaa, että Suomessa ihon alle injektoidavia täyteainehoitaja tarjotaan usein lyhykäisimmillään muutaman tunnin mittaisella koulutuksella.

Potilasturvallisuuden näkökulmasta on ongelmallista, että ihon alle tai ihoon pistettävät täyteaineet luokitellaan Suomessa lääkinnällisiksi laitteiksi, eikä Suomessa ole niiden käyttöä säätelevää lainsäädäntöä. Toisin kuin Botoxilla annettavat pistokset, täyteainepistokset eivät ole

Kirjallinen kysymys KK 423/2021 vp

terveyden- tai sairaanhoidon palveluita ja ne kuuluvat Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (TUKES) ja Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen (FIMEA) toimialaan. TUKES edellyttää ohjeissaan turvallisuusasiakirjan laadinnan lähinnä palveluntarjoajan omaksi työkaluksi. Asiakirjaa ei kuitenkaan tarvitse toimittaa viranomaisten tarkastettavaksi, eikä sen olemassaoloa säännönmukaisesti valvota. TUKES tekee pistokoeluonteisia tarkastuksia kauneusalan yrityksiin, kuten muihinkin vastuulleen kuuluviin yrityksiin. Tarkastuksella käydään läpi turvallisuuskäytäntöjä, omavalvontaa ja dokumentteja. Arvio ammattitaidosta jää kuitenkin palveluntarjoajalle, kun palvelu ei ole terveydenhuollon toimintaa. FIMEA puolestaan edellyttää, että toiminnalla on vastuuhenkilö ja seurantajärjestelmä. Seurantajärjestelmän pitää sisältää tiedot asiakkaasta, käytetystä tuotteesta ja kirjaukset mahdollisista vaaratilanteista. FIMEAn ohjeistuksen seurantaa ei valvota.

Kosmetologeilla, partureilla ja muilla hyvinvointialan yrittäjillä, jotka pistoshoitoja antavat, ei ole myöskään mahdollisuutta ottaa potilasturvallisuusvakuutusta, koska he eivät ole terveydenhuollon ammattilaisia ja eivät ole Valviran alaisia toimijoita. Näin ollen heiltä puuttuu täysin taustatuki, joka normaalisti terveydenhuollon ammattilaisilla on. Asiakas on myös tietämättään eri asemassa lain edessä, kun ainut tie saada oikeutta on oikeusteitse.

Potilas- ja asiakasturvallisuuden tulee olla kärkisijalla myös esteettisiä toimenpiteitä tehtäessä.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten hallitus aikoo puuttua alalla vallitseviin turvallisuusriskeihin,

kuinka hallitus aikoo parantaa potilasturvallisuutta liittyen ihon alle pistettäviin täyteainetoimenpiteisiin,

aikooko hallitus lisätä alan toimijoiden valvontaa,

aikooko hallitus vaatia täyteaineiden antajien rekisteröintiä,

aikooko hallitus ottaa käyttöön tutkinto- tai koulutusvaatimuksia täyteaineiden antajiin liittyen,

aikooko hallitus tehdä toimenpiteitä, jotta haittavaikutusilmoitusten teko olisi velvoittavaa ja tiedot haittavaikutuksista olisivat asiakkaiden saatavilla ja

onko hallituksella suunnitteilla lainsäädännöllisiä muutoksia esteettiseen alaan ja ihon lävistävien toimenpiteiden suhteen?

Helsingissä 15.7.2021

Mia Laiho kok